

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Історичний факультет
Кафедра нової та новітньої історії зарубіжних країн

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник декана з науково-педагогічної та
навчальної роботи

Гарас ПШЕНИЧНИЙ

28 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Нова історія країн Азії і Африки
для студентів**

галузь знань **03 Гуманітарні науки**
напрямок підготовки **032 Історія та археологія**
освітній рівень **перший (бакалаврський)**
освітня програма **Історія України та культурна антропологія (з поглибленим вивченням іноземних мов)**
вид дисципліни **Обов'язкова**

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2021/2022
Семестр	5
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладач: Сухобокова Ольга Олегівна, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри нової та новітньої історії зарубіжних країн

Пролонговано: на 2021/2022 н.р.

(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. () 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2021

Розробник: Сухобокова Ольга Олегівна, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри нової та новітньої історії зарубіжних країн

ЗАТВЕРДЖЕНО
Зав. кафедри нової та
новітньої історії зарубіжних країн

_____ (Машевський О. П.)

Протокол № 12 від «16» травня 2021 р.

Схвалено науково-методичною комісією історичного факультету

Протокол № 7 від «16» 08 2021 року

Голова науково-методичної комісії _____ (Терес Н.В.)

ВСТУП

1. **Мета дисципліни** – розкриття змісту суспільних, політичних, економічних і культурних процесів у ключових країнах Азії і Африки у XVII – наприкінці XIX ст., специфіки розвитку окремих держав і народів, їхнього місця у міжнародній системі і світовому історичному процесі цього періоду.

2. **Попередні вимоги** до опанування навчальної дисципліни:

Знати основні процеси і події з історії країн Азії і Африки у попередній історичний період.

Вміти визначати особливості розвитку країн Азії і Африки у різних сферах (державного устрою, соціальної, економічної, культурної), порівнювати їх з розвитком країн Заходу.

Володіти навичками критики джерел, історичного аналізу, встановлення причинно-наслідкових зв'язків.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Навчальна дисципліна «Нова історія країн Азії і Африки» знайомить студентів з основними подіями і процесами в історії ключових країн Азії і Африки в XVII – кінці XIX ст., провідними тенденціями їхнього розвитку і чинниками, що на них впливали, ставить їх у контекст глобальної історії цього періоду, визначає їхню роль і місце в ній. У XVII–XIX ст., на відміну від держав Європи, у яких під впливом розвитку капіталізму, особливо у XIX ст., відбувалися процеси модернізації і сформувалося індустріальне суспільство, в Азії і Африці зберігався традиційний державний і суспільний устрій. Лише під впливом колоніальної експансії європейських держав вони почали проводити часткові модернізаційні реформи, які сприяли запозиченню і адаптуванню до місцевих умов окремих європейських ідей. Вони стали рушійною силою подальших політичних і суспільних трансформацій в Азії і Африці, та формування національно-визвольних рухів. Простежуються спільні і відмінні характеристики історичного розвитку держав і народів Азії і Африки, різні шляхи, якими вони йшли до національної державності чи відновлення державного суверенітету. Вивчення дисципліни «Нова історія країн Азії і Африки» дозволяє краще зрозуміти становище, у якому перебувають держави і народи Азії і Африки сьогодні, та різноманіття сучасного світу.

4. **Завдання (навчальні цілі):** формування у студентів розуміння основних суспільних, політичних, економічних і культурних процесів у ключових державах Азії і Африки у XVII – наприкінці XIX ст., спільного і особливого у їхньому розвитку, їхнього місця у світовому історичному процесі. У результаті вивчення курсу студенти повинні *засвоїти* основні процеси, події, тенденції і динаміку розвитку країн Азії і Африки; *вміти* їх оцінювати і ставити в контекст глобальної історії цього періоду, а також аналізувати, узагальнювати й оцінювати історичні факти, працювати з джерелами і науковою літературою, здійснювати самостійні дослідження в межах дисципліни, чітко і аргументовано викладати свої думки усно і письмово, використовувати отримані знання для пояснення сучасної історії держав Азії і Африки.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумку -вій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	<i>Знати</i> основні події і процеси, а також головні історичні постаті в ключових	<i>Лекції, самостійна</i>	<i>Контрольна</i>	10%

	країнах Далекого Сходу і Південно-Східної Азії у XVII – XIX ст., основні тенденції їхнього розвитку та чинники, що на них впливали	<i>робота</i>	<i>робота 1</i>	
1.2	<i>Знати</i> основні події і процеси в ключових країнах Близького і Середнього Сходу та Африки XVII – на початку XX ст., основні тенденції їхнього розвитку та чинники, що на них впливали.	<i>Лекції, самостійна робота</i>	<i>Контрольна робота 2</i>	10%
2.1	<i>Вміти</i> усно та письмово характеризувати і оцінювати основні події, процеси і тенденції розвитку ключових країн Далекого Сходу і Південно-Східної Азії у XVII – XIX ст. на основі аналізу історичних джерел і наукової літератури.	<i>Семінари, самостійна робота</i>	<i>Усне опитування</i>	20%
2.2	<i>Вміти</i> чітко, логічно, структуровано і аргументовано викладати свої знання і думки стосовно основних подій в ключових країнах Близького і Середнього Сходу та Африки XVII – на початку XX ст. та процесів за їхньою участю, основних тенденції їхнього розвитку та чинників, що на них впливали.	<i>Семінари, самостійна робота</i>	<i>Усне опитування</i>	15%
2.3	<i>Вміти</i> чітко і аргументовано викладати своє бачення основних проблем розвитку країн Близького і Середнього Сходу та Африки XVII – на початку XX ст.	<i>Самостійна робота</i>	<i>Відеоробота</i>	10%
2.4.	<i>Вміти</i> логічно та структуровано викладати інформацію з історії країн Далекого Сходу і Південно-Східної Азії у XVII – XIX ст. та міжнародних відносин в регіоні на основі аналізу історичних джерел та наукової літератури.	<i>Самостійна робота</i>	<i>Академічне есе</i>	15%
2.5	<i>Вміти</i> простежити причини та наслідки головних подій в історії Азії і Африки у XVII – першій половині XIX ст., основні тенденції їхнього розвитку в означений період та вплив на подальший хід подій.	<i>Лекції, самостійна робота</i>	<i>Залік</i>	10 %
2.6	<i>Вміти</i> аналізувати головні події і процеси в країнах Азії і Африки другої половини XIX – початку XX ст., основні тенденції їхнього розвитку та порівнювати з розвитком інших країн в цей період.	<i>Лекції, самостійна робота</i>	<i>Залік</i>	10%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код) Програмні результати навчання (назва)	1.1	1.2.	2.1	2.2	2.3.	2.4.	2.5	2.6
ПРН 1. Знати найважливіші факти історичного минулого українського народу і історії людства загалом, а також мати більш глибокі знання про певний історичний період або проблему.	+		+	+	+		+	+
ПРН 2. Розуміти контекст і причини відповідних історичних подій та використовувати ці знання у професійній діяльності.	+	+	+		+	+		+
ПРН 3. Знати основні підходи до вивчення вітчизняної та світової історії, принципи і методи історичного пізнання, основні типи і види історичних джерел.	+	+		+		+	+	+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. Модульна контрольна робота з тем ЗМ1 (тест): РН 1.1 – 10 балів / 6 балів*.
2. Модульна контрольна робота з тем ЗМ2 (тест): РН 1.2 – 10 балів / 6 балів
3. Відеоробота з тем ЗМ1: РН – 10 балів / 6 балів.
4. Академічне есе з тем ЗМ2: РН – 15 балів / 9 балів.
5. Оцінювання роботи під час семінарських занять ЗМ1: РН – 20 балів / 12 балів.
6. Оцінювання роботи під час семінарських занять ЗМ2: РН – 15 балів / 9 балів.

* максимальний бал / пороговий бал для отримання позитивної оцінки з відповідної форми контролю.

- підсумкове оцінювання:

- форма оцінювання – залік;
- 4. Залік РН 2.5, 2.6 – 20 балів / 12 балів
- максимальна кількість балів, яку може отримати студент – 20 балів;
- оцінюються такі результати навчання студента: знання історичних фактів, розуміння процесів і тенденцій розвитку країн Азії і Африки у XVII – наприкінці XIX ст.; вміння з'ясувати причини і простежити хід подій і процесів, визначити їхні головні рушійні сили, встановити причинно-наслідкові зв'язки між конкретними процесами і подіями, оцінити місце і роль країн Азії і Африки у глобальній історії XVII – кінця XIX ст.
- форма проведення заліку – письмова, у формі двох питань, які потребують розгорнутих відповідей (2 завдання по 10 балів, усього 20 балів).

Необхідна умова допуску до заліку: студент не допускається до заліку, якщо під час семестру набрав менше, ніж **40 балів (критично-розрахунковий мінімум)**.
Рекомендований мінімум допуску до заліку – 48 балів.

7.2. Організація оцінювання:

Контроль знань студента здійснюється за модульно-рейтинговою системою. Загальну кількість балів студента формують семестрові бали, отримані з усіх тем двох змістових модулів – бали, отримані під час семінарів (усні опитування), за самостійну роботу (виконання академічного есею та відеороботи), двох модульних контрольних робіт (тестових завдань), а також бали, отримані під час складання підсумкового контролю (заліку) за виконання запропонованих завдань.

Зміст курсу поділений на 2 змістових модулі. Кожний змістовий модуль включає в себе лекції, семінари, самостійну роботу студентів і завершується рейтинговим контролем рівня засвоєння знань програмного матеріалу відповідної частини курсу.

До змістового модулю 1 (ЗМ1) входять теми 1-8, до змістового модулю 2 (ЗМ2) – теми 9-17.

Оцінка успішності знань студентів здійснюється в двох формах: семестрове оцінювання (дві модульні контрольні роботи, усне опитування, індивідуальна робота – написання академічного есе та підготовка відеороботи) і підсумкове оцінювання (залік).

Загальна сума балів – 100 балів. З них, семестрове оцінювання – максимум 80 балів; підсумкове оцінювання (залік) – максимум 20 балів.

Змістовий модуль 1 Країни Близького та Середнього Сходу й Африки у XVII – XIX ст.			Змістовий модуль 2 Країни Далекого Сходу, Південно- Східної Азії у XVII – XIX ст.			Залік
40 залікових бали (максимум)			40 залікових балів (максимум)			20 балів (макси- мум)
Самостійна робота	Семінари	Модульний контроль	Самостійна робота	Семінари	Модульний контроль	
10 балів (максимум)	20 балів (максимум)	10 балів (максимум)	15 балів (максимум)	15 балів (максим.)	10 балів (максимум)	

Продовж семестру оцінюється робота студента *під час кожного семінарського заняття* (доповідь, коментарі, запитання, доповнення, рецензування, участь у дискусії). Під час семінару студент має можливість отримати від 0 до 5 балів.

Критеріями оцінювання відповіді студента під час семінару є:

- повнота розкриття питання 1 бал;
- логіка викладення 1 бал;
- використання джерел та додаткової літератури 1 бал;
- аналітичні міркування, вміння робити висновки 1 бал;
- участь у дискусії, вміння ставити питання 1 бал.

Відеоробота студента передбачає підготовку короткого відеоролика на одну із запропонованих тем для самостійного опрацювання тривалістю до 5 хв. Її студент подає викладачеві на останній лекції першого змістового модулю. Відеоробота оцінюється в межах 10 балів (максимум) за повнотою розкриття проблеми, логікою та аргументованістю викладу, висновками та підібраним відеорядом, що ілюструє розповідь.

Академічне есе студент подає викладачеві на останній лекції другого змістового модулю.

Критерії оцінки самостійної роботи студента у формі есею:

- глибоке розкриття проблеми на основі використання історичних джерел; обґрунтоване відображення власної позиції, належне оформлення роботи, ґрунтовні висновки 15 балів
- ґрунтовне розкриття проблеми, власне бачення проблеми та ґрунтовні висновки, але є окремі незначні помилки при викладі фактичного матеріалу або в оформленні 13-14 балів
- повне розкриття проблеми, самостійні висновки, але допущено помилки у фактичному викладі матеріалу 10-12 балів
- есей відображає знання фактичного матеріалу з питання, але висновки є поверховими 8-9 балів
- компілятивний характер роботи, не відображене власне бачення проблеми, відсутні самостійні висновки 6-7 балів
- в есеї відображені лише деякі аспекти проблеми, помилки при викладі фактичного матеріалу 4-5 балів
- есей демонструє лише загальні уявлення про проблему, відсутність знань з фактичного матеріалу, наявні суттєві помилки 2-3 балів
- виклад матеріалу фрагментарний, має грубі помилки, відсутні або некоректні висновки, робота не відповідає прийнятим вимогам 1 бал
- есей є плагіатом, незданий вчасно або відсутній 0 балів

Після завершення відповідно Змістового модулю 1 і Змістового модулю 2 проводяться модульні **контрольні роботи**. Контрольні роботи мають по 10 тестових завдань, правильна відповідь на кожне з яких оцінюється в 1 бал.

У випадку відсутності студента з поважних причин відпрацювання та перездачі модульних контрольних робіт здійснюються відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка» (п. 7) від 31 серпня 2018 року.

На заліку студент має письмово відповісти на два питання, які потребують розгорнутих письмових відповідей, кожне з яких оцінюється в 10 балів. Усього 20 балів.

Критерії оцінювання відповіді:

- відповідь повна, подане власне бачення проблеми, зроблені ґрунтовні висновки 10 балів
- відповідь повна, подані власне бачення проблеми та ґрунтовні висновки, але є окремі незначні помилки при викладі фактичного матеріалу 9 балів
- повна ґрунтовна відповідь, самостійні висновки, але допущено помилки у фактичному викладі матеріалу 8 балів
- відповідь відображає знання фактичного матеріалу з питання, але висновки є поверховими 7 балів
- відповідь демонструє знання фактичного матеріалу з питання, але не відображено розуміння причинно-наслідкових зв'язків 6 балів
- відповідь не повна, не відображено окремі важливі складові проблеми 5 балів
- фрагментарна відповідь, відображені лише деякі аспекти проблеми 4 бали
- відповідь фрагментарна, наявні суттєві помилки при викладі фактичного матеріалу 3 бали
- відповідь фрагментарна, має грубі помилки, відсутні або некоректні висновки 2 бали
- відповідь демонструє лише загальні уявлення про проблему, відсутність знань з фактичного матеріалу 1 бал
- відсутня відповідь 0 балів

Умовою допуску до заліку є отримання студентом під час семестрового оцінювання не менше ніж 40 балів (**критично-розрахунковий мінімум**). При цьому обов'язковим є успішне складання модульних контрольних робіт. **Рекомендований мінімум** для допуску до заліку – 48 балів.

При простому розрахунку отримаємо:

	Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Залік	Підсумкова оцінка
Пороговий мінімум	24	24	12	60
Максимум	40	40	20	100

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій і семінарських занять.

№ п/п	Назва теми	Кількість годин		
		лекції	семінари	самостійна робота
Змістовий модуль 1.				
Країни Близького та Середнього Сходу, Африки у XVII – наприкінці XIX ст.				
1.	Вступ. Особливості розвитку країн Азії та Африки в Новий час.	2	-	2
2.	Тема 2. Держава Великих Моголів у XVIII ст.	2	-	2
3.	Тема 3. Колоніальне суперництво європейських держав в Індії та перетворення її на британську колонію.	2	2	2
4.	Тема 4. Афганістан у XVII–XIX ст. «Афганське питання» у британсько-російських відносинах.	2	2	2
5.	Тема 5. Іран у XVIII ст.	2	-	2
6.	Тема 6. Іран за правління Каджарської династії (кінець XVIII – XIX ст.)	-	2	2
7.	Тема 7. Міжнародно-політичне та соціально-економічне становище Османської імперії у XVIII – XIX ст.	3	2	2
8.	Тема 8. Арабські провінції Османської імперії у XVIII-XIX ст.: загальні тенденції розвитку.	-	-	2
9.	<i>Академічне есе з тем ЗМ1</i>	-	-	7
10.	<i>Контрольна робота з тем ЗМ1</i>	1	-	-
Змістовий модуль 2.				
Країни Далекого Сходу, Південно-Східної Азії у XVII – наприкінці XIX ст.				
11.	Тема 9. Міжнародно-політична ситуація на Далекому Сході у XVIII–XIX ст.	2		2
12.	Тема 10. Імперія Цін у XVIII – сер. XIX ст.	2	2	1
13.	Тема 11. Політичне та соціально-економічне становище Китаю в др.пол. XIX ст.	2	2	2
14.	Тема 12. Японія за часів сьогунату Токугава (XVIII – сер. XIX ст.).	2	2	2
15.	Тема 13. «Револуція /Реставрація/ Мейдзі»: соціально-економічні та політичні перетворення.	2		2
16.	Тема 14. Корея (держава Чосон) у XVIII–XIX ст.	2	-	2
17.	Тема 15. В'єтнам, Лаос, Камбоджа. XVIII–XIXст.	2	-	3
18.	Тема 16. Сіам та Бірма (М'янма) у XVIII–XIX ст. Острівна частина Південно-Східної Азії у XVIII–XIX ст.	1	-	3
19.	<i>Академічне есе з тем ЗМ2</i>		-	6
20.	<i>Контрольна робота з тем ЗМ2</i>	1	-	-
	ВСЬОГО	30	14	46

Загальний обсяг 90 год., у тому числі:

Лекцій – 30 год.

Семінари – 14 год.

Самостійна робота – 46 год.

9. Рекомендовані джерела:

Основні:

1. Бураков Ю.В. Новітня історія країн Азії та Африки (1945 – 1992). К., 1993.
2. Бабаходжаев М.А. Очерки социально-экономической и политической истории Афганистана (конец XIX в.). Ташкент, 1975.
3. Головченко В.І., Рубель В.А. Нова історія Азії та Африки: колоніальний Схід. – К., 2010.
4. Гон М. Новітня історія країн Азії в повоєнний період. Рівне, 2000.
5. Евдокимова А.А. История стран Востока в новое время. Ростов-на-Дону, 2011.
6. Кучменко Е. М. Історико-культурна спадщина країн Азії і Африки в новий час. – К., 1998.
7. Кириченко В.П. Нова історія країн Азії, Африки та Латинської Америки : [навч. посібн.]. – К., 2002.
8. Козицький А. Новітня історія країн Азії та Африки: посібник для студентів іст. і гум. факультетів ун-тів. – Львів, 2004.
9. Лортикян Э.Л. История экономических реформ: Мировой опыт второй половины XIX – XX вв. Харьков, 1999.
10. Шабанов Ф.Ш. Государственный строй и правовая система Турции в период Танзимата. Баку, 1967.

Додаткові:

1. Китайские документы и материалы по истории Восточного Туркестана, Средней Азии и Казахстана XIV-XIX вв / под ред. Садвака Г. С. – Алматы, 1994.
2. Кримський А. Історія Туреччини. / Вступ. стаття О. Прицака. – Київ-Львів: Олір, 1996.
3. Пророченко Н.О. Туреччина: історія, культура, географія. – К., 2005.
4. Рубель В. Нова історія Азії та Африки. Постсередньовічний Схід (XVIII – друга половина XIX ст.): [навч. посібник]. – К., 2007
5. Сухобокова О.О. Українська громада в Туреччині: від національної спільноти до діаспори. Східний світ. 2021. С.135–148.
6. Філь Ю. С. Індуські вестернізовані еліти Північної Індії (1858–1921). – К., 2018. – 220 с.
7. Шергін С. Три різних країни однієї Азії // Зовнішні справи.– 2011. – №4. – С.16–21.
8. Anthony F. Britain's Betrayal in India: The Story of the Anglo Indian Community. – London, 2007.
9. Beasley, W.G. The Rise of Modern Japan: Political, Economic and Social Change Since 1850. – New York: St. Martin's Press, 1995.
10. Jansen, Marius B. The Making of Modern Japan. – Cambridge: Harvard University Press, 2000.
11. Juan Cole. Napoleon's Egypt: Invading the Middle East. – Palgrave, 2007.
12. Kakar H. A. Political and Diplomatic History of Afghanistan, 1863–1901. Leiden, 2006.
13. Nia P.H., Ashtiani A.E., Anhely B. History of Persia. – Teheran, 2002.

Додаткові ресурси:

1. Сухобокова О.О. Навчально-методичний комплекс з навчальної дисципліни «Нова історія країн Азії та Африки: програма курсу, завдання для самостійної роботи та рекомендована література». К., 2021. 85 с.
https://drive.google.com/file/d/1y_kML1H4PRoxwgXydY6rXEbcLNqtkTWf/view
2. «Сходознавство» [низка навчальних відео на ютуб-каналі «Американістика, Європейські студії та Сходознавство» (Кафедра нової та новітньої історії зарубіжних країн, Історичний факультет КНУ імені Тараса Шевченка)]. –
<https://www.youtube.com/channel/UC0YRRmJ4r0csY0COH9e72Cw/playlists>